

**Доповідь директора Департаменту освіти Деменко О.І.
на міській педагогічній конференції 30.09.2017**

**Підсумки розвитку освіти міста Харкова у 2016/2017 навчальному році та
пріоритетні завдання на шляху реалізації Концепції Нової української школи у
2017/2018 навчальному році**

Сьогодні, як завжди, ми підбиваємо підсумки минулого навчального року та окреслюємо завдання на новий. Час вимагає нової школи з корективами завдань та змісту навчально-виховного процесу.

Першим у формулі Нової української школи стоїть **ефективне управління**, необхідною умовою якого є раціональне планування.

У 2017/2018 навчальному році мережу складатимуть 469 навчальних закладів, у яких здобуватимуть освіту понад 180 тисяч дітей.

У Харкові проживає 68 тисяч малюків від народження до шести років. 215 дошкільних закладів різних типів і форм власності приймуть 46 тисяч дітей.

У школах Харкова навчатимуться 120 тисяч учнів, що на 3,5 тисячі більше минулого навчального року. Мережа шкіл збільшиться на 100 класів.

За 5 років кількість школярів збільшилась на 15 тисяч, а вихованців дошкільних навчальних закладів – на 3,5 тисячі.

Пріоритетним напрямком розвитку освіти нашого міста є системна робота по розширенню мережі дошкільних закладів відповідно до потреб харків'ян.

У 2017 році для дошкільнят почнуть функціонувати ще 5 закладів: 4 нових дитячих садки (у Слобідському, Новобаварському та 2 – у Немишлянському районах) і навчально-виховний комплекс у Шевченківському районі.

Відкриваються додаткові групи у функціонуючих садках. Мережа дошкільних закладів збільшиться на 45 груп, а це – більше тисячі додаткових місць.

Ця робота триватиме й надалі.

Головними складовими ефективного управління є **запровадження автономії з посиленою відповідальністю педагогів** за якість знань та результативність виховного процесу. Національна система освіти потребує нового вчителя з переосмисленою світоглядною позицією.

У навчальних закладах міста працюють 22 тисячі співробітників, 13,5 тисяч із них – педагоги.

Працевлаштовано 188 внутрішньо переміщених осіб, працює 30 учасників бойових дій, 10 – учасників АТО. Прийнято 89 молодих спеціалістів, але ще маємо вакансії фахівців дошкільного виховання, початкової освіти, інформатики, іноземних мов.

Школа буде успішна, якщо до неї прийде **умотивований учитель**, який має свободу творчості й розвивається професійно.

Творчих педагогів дошкільних навчальних закладів Харкова зібрав конкурс «Кращий вихователь Харківщини». Високий рівень професіоналізму продемонстрували Індустріальний та Московський райони.

Талановиті педагоги міста щорічно демонструють майстерність у міському конкурсі «Учитель року». Найкращі результати у Київського, Московського та Холодногірського районів.

Міська влада підтримує творчо працюючих вчителів. Близько 100 педагогів, які підготували переможців Міжнародних і Всеукраїнських олімпіад, турнірів, Малої академії наук, отримують щомісячні доплати.

Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками, – ще один компонент Нової української школи.

Два роки поспіль успішно працює Міська батьківська рада, створена за ініціативи Харківського міського голови Геннадія Кернеса.

Вчора на II Міському форумі батьківської громадськості обрано новий склад Міської батьківської ради, актив якої присутній на нашій конференції.

Слід відзначити важливість активної діяльності районних та шкільних батьківських комітетів.

Школа повинна працювати на засадах педагогіки партнерства. Основний принцип якого – **повага до особистості та розвиток талантів.**

У позашкільні вихованці мають широкі можливості для розвитку здібностей. 28 позашкільних закладів відвідує понад 40 тисяч школярів.

23 дитячі колективи мають звання «Народний» та «Зразковий».

У 12 дитячо-юнацьких спортивних школах діти займаються з 36 видів спорту. За навчальний рік підготовлено 157 кандидатів у майстри спорту, 23 – майстри спорту, 5 – майстрів спорту міжнародного класу та 1 – заслужений майстер спорту України.

113 вихованців спортивних шкіл входять до збірних команд України.

Ми підійшли до найбільш обговорюваного показника у формулі – **це нова структура школи.** Освітнянський рух спрямований до 12-річної середньої освіти. Якість отриманих знань на кожному з трьох рівнів контролюватиметься за допомогою тестових технологій європейського стандарту.

У рамках запровадження компетентнісного підходу буде створено нову систему вимірювання й оцінювання результатів навчання. Зокрема, буде змінено зміст зовнішнього незалежного оцінювання.

У 2017 році ЗНО пройшли 5792 випускники шкіл міста. У якості персоналу пунктів тестування працювали 1260 педагогічних працівників.

14 випускників навчальних закладів міста отримали максимальну кількість – 200 балів (у 2016 році їх було 12).

На нагородження медалями претендували 471 випускник. Однак, за результатами державної підсумкової атестації у формі ЗНО, 20 % медалістів не підтвердили рівень знань за результатами зовнішнього незалежного оцінювання. Найбільший відсоток таких випускників в Основ'янському та Київському районах. Найбільший відсоток учнів, які підтвердили рівень знань за результатами зовнішнього незалежного оцінювання, – у Шевченківському, Індустріальному і Немишлянському районах.

Аналіз результатів ЗНО зумовлює необхідність планування цілеспрямованої роботи щодо підвищення якості знань та підготовки до тестових випробувань старшокласників. 5 рейтингове місце Харківської області не може задовольняти флагмана учнівських інтелектуальних змагань.

Важливою складовою оновленої освіти є **створення сучасного освітнього середовища.** Дуже важливо, щоб кожна дитина з особливими освітніми потребами мала

змогу навчатися в колективі однолітків, отримувати професійну допомогу та не бути відірваною від реального життя.

У 60 дошкільних закладах комбінованого та компенсуючого типу отримують реабілітаційні послуги понад 4 тисяч дошкільнят з особливими потребами.

У навчально-виховний процес шкіл інтегровано 1 356 таких дітей.

У рамках державного реформування освіти питання інклюзивного навчання потребують особливої уваги.

З 1 вересня навчання таких дітей буде здійснюватись у 19 інклюзивних класах 8 харківських шкіл. Кожна дитина буде забезпечена психолого-педагогічним супроводом, кожен інклюзивний клас – асистентом учителя.

На порядку денному – забезпечення доступності всіх навчальних закладів для людей з особливими потребами.

Сучасне освітнє середовище передбачає створення умов для **формування навичок наукової діяльності**.

Шостий рік поспіль завдяки успіхам школярів міста Харківська область є лідером серед регіонів України за результатами учнівських інтелектуальних змагань. У минулому навчальному році переможцями всеукраїнського рівня стали 157 учнів Харкова, обласного – 1202.

У Всеукраїнських турнірах взяли участь 59 харківських команд із 58 шкіл, які отримали 47 перемог.

96 загальноосвітніх та 8 позашкільних навчальних закладів підготували 344 переможці обласного захисту Малої академії наук.

На Всеукраїнському етапі харків'яни отримали 33 перемоги. Найбільшу кількість переможців має Шевченківський район. Відсутні перемоги в Індустріальному, Немишлянському, Основ'янському районах.

На обласних олімпіадах маємо 868 перемог. Успіху досягли 113 навчальних закладів. Проте 76 ЗНЗ не мають переможців обласного рівня, 12 із них – заклади нового типу.

У Всеукраїнських олімпіадах учні 19 харківських шкіл здобули 77 перемог. Високу результативність продемонстрували учні ФМЛ № 27 та Шевченківського району. Жодного переможця в Індустріальному, Основ'янському та Холодногірському районах.

Кількість перемог збільшилась з основ правознавства, історії, екології. Знизилася результативність з французької мови. Перемоги відсутні з географії, інформаційних технологій та англійської мови.

Найкращий в Україні результат – 8 медалей – вибороли учні Харкова на міжнародних олімпіадах із математики, фізики, хімії, біології та інформатики.

До міського банку «Обдарованість» включено 5 тисяч школярів.

Харків пишається і підтримує талановиту молодь. 425 переможців міжнародних та всеукраїнських змагань відзначено стипендіями державного і міського рівнів. 41 стипендіат Президента України, 120 стипендіатів Харківського міського голови «Обдарованість», 264 – Харківської міської ради «Кращий учень навчального закладу».

Справжнім святом талантів є конкурс «Учень року», що проводиться в 4 номінаціях: «Інтелектуал», «Лідер», «Спортсмен» та «Творча особистість».

Обов'язковою умовою ефективної роботи з обдарованою молоддю є співробітництво з вищими навчальними закладами. У 2016/2017 навчальному році учасниками спільних проектів стали майже 10 тисяч старшокласників.

У 2017 році за ініціативи Харківського міського голови Г.А. Кернеса вдруге проведено Міський конкурс студентських проектів «Харків – місто молодіжних ініціатив».

1200 студентів із 32 ВНЗ стали учасниками конкурсу в чотирьох номінаціях. Подяками Харківського міського голови і грошовими преміями від 5-ти до 15-ти тисяч гривень нагороджено 110 переможців конкурсу.

Спільно з ВНЗ міста проводиться масштабна профорієнтаційна робота. У 70 школах працює 169 університетських кафедр. Традиційними стали Профорієнтаційний форум, Ярмарок вишів, проект «Ніч Науки».

Щиро вдячні керівництву та викладачам вищої школи за багаторічне плідне партнерство, яке сприяє формуванню єдиного освітнього простору Харківщини.

У зоні особливої та постійної уваги – безпека і здоров'я дітей.

Харків – лідер у запровадженні моніторингу стану здоров'я учнів за даними поглиблених медичних оглядів. Дев'ятий рік поспіль ними охоплюються майже 100 % школярів. Своєчасне інформування батьків про результати обстеження та застосування профілактичних заходів дозволяє знизити відсоток учнів, які мають відхилення в стані здоров'я. На жаль, на сьогодні таких дітей – третина.

Запорукою здоров'я дитини є повноцінне та якісне харчування. У 2017 році на харчування школярів та вихованців дитячих садків із бюджету міста направлено 143 мільйони гривень.

Харків – єдине місто в Україні, де майже 13 тисяч першокласників щодня безкоштовно отримують молоко гарантованої якості; 50 тисяч школярів початкових класів та близько 2 тисяч учнів пільгових категорій забезпечуються безкоштовним гарячим харчуванням.

У дитячих садках 5,5 тисяч вихованців мають пільги на харчування.

Харківською міською радою прийнято рішення про звільнення від плати за харчування дітей загиблих учасників АТО.

Результатом спільної роботи з «Комбінатом дитячого харчування» є налагоджена система організації харчування учнів, що включає контроль за якістю продуктів та виконанням санітарно-гігієнічних норм.

Планомірно здійснюється оновлення технологічного обладнання. У 2017 році для 110 шкіл і дитячих садків придбано 170 одиниць.

Разом із тим, у ході вивчення стану організації харчування виявляється цілий ряд недоліків. За недотримання вимог законодавства до дисциплінарної відповідальності притягнуто 7 керівників навчальних закладів.

Улітку 2017 року в 192-х пришкольніх таборах відпочило понад 35 тисяч вихованців. У 119-ти мовних таборах вдосконалювали навички володіння іноземною мовою 6 тисяч дітей. Доречно нагадати, що 2017/2018 навчальний рік – це Рік німецької мови в Україні.

Під час підготовки наступної відпочинкової кампанії особливу увагу слід звернути на оновлення форм роботи в закладах відпочинку.

Можливість об'єднати системи освіти, спорту, професійних спортивних федерацій дає реалізація спільного з Департаментом сім'ї, молоді та спорту проекту «Харківські спортивні шкільні ліги».

У Шкільних лігах взяло участь майже 14 тисяч школярів, які змагалися з 10 видів спорту. У загальному заліку кращими стали Київський, Шевченківський та Московський райони.

Нова школа плекатиме **українську ідентичність**. Виховний процес, результатом якого є формування загальнолюдських цінностей, повинен стати невід'ємною складовою всього освітнього процесу.

Успішно працює Рада з національно-патріотичного виховання, до складу якої входять педагогічні працівники, представники військових частин та громадських організацій, учасники АТО, члени міської батьківської ради.

У навчальних закладах працюють 106 шкільних музеїв, 15 з яких мають звання «Зразковий».

Учнівські ініціативи, соціальна та громадянська компетентності знайшли реалізацію в межах проекту «Учнівське самоврядування». Це 185 шкільних дитячо-юнацьких організацій, волонтерська, правозахисна, миротворча діяльність.

Щорічно до участі в проекті «Я – Харків'янин» залучається майже 10 тисяч учнів.

Спільно з Всеукраїнською федерацією військово-спортивних багатоборств щорічно проводиться Спартакіада допризовної молоді та військово-спортивна гра «Патріот».

Переможцями цьогорічних змагань стали команди Шевченківського, Київського та Московського районів.

П'ять навчальних закладів представляли місто Харків на обласному етапі дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

Серед 10 ключових компетентностей нової української школи важливим є **спілкування державною мовою**.

У місті реалізується виважена мовна політика. У 2017/2018 навчальному році зі 182 шкіл 90 надаватимуть освіту українською мовою, 54 – російською, 38 шкіл – двомовні.

На шляху до утвердження України як європейської держави слід розширювати форми **міжнародного співробітництва**.

У цьому навчальному році 9,5 тисяч старшокласників стали учасниками міжнародних програм та проектів; 9 тисяч школярів – учасниками українсько-німецького освітнього проекту «Ніч Науки».

У межах міжнародного проекту «Побратимське колесо – 2017» за підтримки Харківського міського голови Г.А. Кернеса організована поїздка кращих учнів до міста-побратима Брно.

На вивчення культур і традицій європейських країн спрямована робота 67 шкільних євроклубів.

Однією з 10 ключових компетентностей визначено **інформаційно-цифрову**.

Парк комп'ютерної техніки шкіл складає майже 6,5 тисяч комп'ютерів. У навчально-виховному процесі використовується 74 мультимедійні комплекси та 647 проекторів.

Розвивається система дистанційного навчання «Доступна освіта». На базі Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця пройшли навчання із дистанційного навчання 170 вчителів.

Слід визнати, що рівень комп'ютерної грамотності вчителів не завжди відповідає вимогам та інколи нижчий за учнівський.

Організація нового освітнього середовища потребує оновлення навчальних кабінетів, у першу чергу – предметів природничо-математичного циклу.

Уперше за кошти бюджету Харкова придбані сучасні лабораторні комплекси для кабінетів біології (ХГ № 116), хімії (ХТЛ № 173), фізики (ХФМЛ № 27, ХГ № 55) та інтерактивне лазерне обладнання для кабінетів «Захисту Вітчизни» (ХСШ № 163 та ХЗОШ № 56).

На підготовку **матеріально-технічної бази** навчальних закладів до нового навчального року з бюджету міста направлено понад 130 млн. грн та 30 млн. грн державної субвенції.

Пріоритетними визначено заходи з

- енергозбереження (замінено 3 тисячі вікон; виконано капітальні ремонти 160 покрівель та 64 інженерних мереж);
- благоустрій територій (це асфальтування у 17 закладах, відновлення огорож у 27. В усіх 202 дитячих садах буде обладнано дитячі ігрові майданчики);
- відремонтовано фасади 14 навчальних закладів, 12 санвузлів, 18 спортивних та актових залів).

Зазначені заходи на стадії завершення, а нам вже час спільно з батьківською громадськістю планувати необхідні роботи на наступний рік.

Продовжується розвиток спортивної інфраструктури навчальних закладів. У 2017 році реконструйовано 15 шкільних стадіонів, буде створено 5 стадіонів у дошкільних закладах. З 2012 року у Харкові оновлено 58 стадіонів.

Навчальний заклад – це особливий світ, де перетинаються інтереси дітей, батьків, педагогів. Ми разом повинні зробити все, щоб дитині в навчальному закладі було комфортно та безпечно.

Хочу привітати всіх присутніх, а у вашій особі – ваших колег з новим навчальним роком. Бажаю вам творчих пошуків, добробуту в сім'ях та оптимізму!